

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 576 sahifa,
2-mart, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'zbek oilalarida ona-bola munosabatlari va ularning oilaviy emotsional muhitni shakllantirishdagi ahamiyati.....	18
<i>Abdullayeva Dilbar Ubaydullayevna</i>	
O'quvchi yoshlarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish – ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	22
<i>Mirzayeva Faroxat Odiljonovna</i>	
Raqamli muhit ta'sirida bolalar psixikasidagi transformatsiya jarayonlari.....	30
<i>Abdullayeva Sh. H.</i>	
Turli yosh davrlaridagi shaxslarda o'zini o'zi faollashtirish xususiyatlarining tafovutlanishi	33
<i>Qurbonboyev Azimbek Nazirboy o'g'li</i>	
Bolalarni maktab ta'limiga intellektual tayyorlash va vitagen tajribasini rivojlantirishga metodik yondashuvlar.....	37
<i>Abdullayeva Feruza Shavkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni steam asosida o'qitishning interfaol metodlari	42
<i>Aliqarshiyeva Durdona Sharofiddin qizi</i>	
O'simliklar guruhlari mavzusini o'quvchilarga tushuntirishda interfaol metod va vositalardan foydalanishning samaradorligi.....	49
<i>Dehqonboyev Muhammad To'liqin o'g'li</i>	
Kichik maktab yoshidagi shaxsda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni rivojlantirishning pedagogik shartlari	55
<i>Jo'rayev Avazbek Umar o'g'li</i>	
Matematika o'qitish jarayonida o'quvchilarning mantiqiy kompetentligini shakllantirish	59
<i>Kalandarova Maxliyo Aslonovna</i>	
Raqamli ta'lim sharoitida bo'lajak o'qituvchilarni pedagogik madaniyatini rivojlantirishda raqamli ta'lim imkoniyatlaridan samarali foydalanish.....	63
<i>Kamalova Dilrom Olimjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'limni rivojlantirish – kelajak avlod kamolotiga qaratilgan strategik islohot.....	68
<i>Kamolova Gavhar Akbarovna</i>	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	71
<i>Kayumova Nargiza Mirziyatievna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi</i>	
Insult bilan xastalangan bemorlarda nutq buzilishlari korreksiyasiga yondashuvlar	74
<i>Maxkamova Laylo Majidovna</i>	
Milliy ta'lim tizimini yangilash va rivojlantirishning strategik modeli	77
<i>Mengliqulova Maftuna Abdullayevna</i>	
Yangi O'zbekistonda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik va uning shaxs psixikasiga deterministik ta'siri	82
<i>Nishonova Oydinoy Mashrabjon qizi</i>	
Talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishda o'qituvchining fasilitatorlik roli	86
<i>Sariyeva E'tibor Matchanboyevna, Urazbayeva Sabohat Ortiqbayevna, Yuldasheva Gavxaroy O'rinboy qizi</i>	
Raqamli ta'lim platformalaridan foydalanishning bugungi holati: muammo va imkoniyatlari	90
<i>Suyarov Xurshid Baxriddinovich</i>	
Tarbiya darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetensiyasini shakllantirish metodikasi.....	95
<i>Toshpo'latova Guldona Tulqin qizi</i>	
Kreativ yondashuvni shakllantirishda o'qituvchining innovatsion faoliyatini shakllantirish metodikasi	98
<i>Usarova Marg'uba Nazar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ nutq malakasini rivojlantirishning metodologik asoslari.....	102
<i>Vaisova Yodgora Sardorbek qizi</i>	
Destruktiv oilalarda shaxslararo munosabat psixologiyasi	106
<i>Sharafutdinova Xadichaxon Gulyamutdinovna</i>	

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining axborot kompetensiyasini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	110
<i>Xalilayev Batirjon Taxirovich</i>	
O'quvchilarning individual ta'lim ehtiyojlarini aniqlash mezonlarining pedagogik va raqamli diagnostik asoslari	114
<i>Xalknazarova Aysuliw Maxsetbaevna</i>	
Klinik integratsiya asosida farmakologiya fanini o'qitish modelini ishlab chiqish	118
<i>Xasanboyeva Nafisaxon Abdullojonovna</i>	
Yurak glikozidlaridan zaharlanishni oldini olishni o'qitishning metodik-pedagogik asoslari	121
<i>Xoliqova Oyistaxon Yuldashevna</i>	
Oliy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning universal va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	125
<i>Xurramov Anvar Jumanazarovich</i>	
Studying the Role of Magic Numbers and Nucleon Shells in Nuclear Structure	129
<i>Yakubova Shoxidaxon Qodirovna, Dehqonova Ohista Qosimjonovna</i>	
Методика адаптивного физического воспитания молодежи с интеллектуальными нарушениями посредством специализированных гимнастических упражнений.....	133
<i>Аслонова Гуллола Акрам кизи</i>	
Понятие эмоционально-оценочной лексики.....	137
<i>Каримбаев Ниятбай Шарипович, Усенова Гульзира Женгисбай кызы</i>	
Изучение русского языка с использованием цифровых платформ: потребности, проблемы и решения.....	140
<i>Умарова Дильфуза Маматкуловна</i>	
Инклюзивное образование в Республике Узбекистан: сравнение с мировым опытом.....	144
<i>Пирманова Бахора Эшмухаммадовна</i>	
Inklyuziv ta'lim jarayonida empatiya va rahm-shafqatning pedagogik ahamiyati	148
<i>Olimova Sarvara Sobitxon qizi</i>	
Bo'lajak defektologlarni oila bilan ishlashga tayyorlashning nazariy asoslari	152
<i>M. B. Muxtorova</i>	
Maktabgacha yoshdagi eshitishida nuqsoni bor bolalarni talaffuzga o'rgatish metodlari	156
<i>Bo'ronova Suksoraxon Behzodjon qizi</i>	
The Role of Identity, Motivation, and Investment in Teaching English at School (Experimental Study)	160
<i>Shahobova Sitara Baxromovna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda umummadaniy kompetentlikni rivojlantirish jarayonining zamonaviy ta'lim paradigmasiga mos pedagogik modeli	166
<i>Olimova Dilrabo Nurali qizi</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida tikuvchilik va dizayn ta'limida innovatsion pedagogik yondashuvlar asosida talabalar kasbiy kompetentligini rivojlantirish muammolari va istiqbollari.....	169
<i>Umarova Fotima Abduraximovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini zamonaviy darsliklardan samarali foydalanishga o'rgatishning interaktiv metodlari	172
<i>Kosimova Gullola Mullajonovna</i>	
Iqtisodiy ixtisoslik talabalari kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning metodologik asoslarini takomillashtirish: rus tili fanini o'qitishda.....	176
<i>Nuraliyeva Maftuna G'ulomovna</i>	
Raqamli texnologiyalar asosida bo'lajak o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini rivojlantirish bosqichlari.....	182
<i>Xidirova Nodira Abduganiyevna</i>	
Maktabgacha ta'limda ta'lim jarayonini samarali tashkil etishda pedagogning kompetensiyasi.....	185
<i>Eshmuratova Gauxar Maxsudovna</i>	
Frazeologik birliklar identifikatsiyasi	188
<i>Omadjon Azamov Burxonovich</i>	

O'smirlik davrida empatiya rivojlanishiga ijtimoiy tarmoqlar va virtual muloqotning ta'siri	192
Qodirova Zebuniso Malikovna	
Pedagogical Mechanisms for Enhancing the Competitiveness of Higher Education Services in the Context of Socio-Economic Globalization	197
Babayeva Lola Ibragimovna	
Integrativ yondashuv asosida talaba qizlarda jismoniy madaniyatni rivojlantirishning pedagogik tizimini takomillashtirishning dolzarbligi	202
M. X. To'xtamisheva	
Murakkab nuqsonli bolalarni umumta'lim maktablariga tayyorlash jarayonida logopedning kommunikativ malakasini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari.....	207
Abdubokiyeva Adiba Baxodir qizi	
Oliy ta'limda mustaqil ta'lim mazmunini kognitiv kompetensiyalarga yo'naltirib tashkil etish	211
Adashova Guljaxon Muxammadjonovna	
STEAM yondashuvi asosida tayyorlov guruh bolalarining bilish faoliyatini faollashtirishning samarali yo'llari	215
G. B. Maxmudova	
Bo'lajak oligofreno-pedagoglarning kompetentlik faoliyatini tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari	219
Jumaboyev Nurillo Xayrullo o'g'li	
Sun'iy intellekt asosida ta'lim sifatini monitoring qilish mexanizmlarini takomillashtirish	223
Jumanazarova G. U.	
Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda duduqlanishni o'yin asosida bartaraf etish texnologiyalari	227
Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Mamatqulova Sarbarxon Axmadjon qizi	
Axloqiy qadriyatlar asosida milliy ertaklardan foydalanish texnologiyasi.....	230
Kayumova Nargiza Mirziyatovna, Xo'jayeva Sharofat Olimjon qizi	
Sharq va G'arb mutafakkirlari merosida shaxs tarbiyasi masalalari	233
Mirabzalova Zaxro Shuhrat qizi	
Oliy ta'limda talabalarning o'z-o'zini personallashtirishini tashkil qilish	238
Shamsiddinova Adiba Muzaffar qizi	
Формирование интеллектуальных умений детей старшего дошкольного возраста в условиях цифровой образовательной среды	242
Скрыльников Юрий Степанович	
Динамика становления профессионально значимых личностных качеств будущих педагогов.....	246
Тиллашайхова Хосият Азаматовна	
Hamid Olimjon ijodining shakllanishidagi manbalar va ijodiy omillar.....	250
U. A. Jumanazarov	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilari moslashuvining psixologik yondashuvi	254
G. R. Ibragimova, Abdulkarimova Dilfuza	
Tarixiy obidalar asosida tasviriy san'at talabalari ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasi	258
Qurvanboyeva Diyora Muzaffar qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda sotsial intellekt va shaxslilik kamolotning o'zaro bog'liqligi	262
Avlayev Orif Umirovich	
AR texnologiyasi asosida kompyuter arxitekturasini o'qitishni takomillashtirishning pedagogik asoslari....	267
Saidkarimxonova Dilnozaxon Saidazizxon qizi	
Sun'iy intellektning ixtisoslashgan ta'lim muassasalari bitiruvchilarini tayyorlash sifatini oshirishdagi o'rni	273
Ubbiyev Alisher Tairovich	
Inklyuziv ta'lim bo'yicha respublikada olib borilayotgan faoliyat	277
Sattorova Mohira Aminqulovna	
Tasviriy faoliyat jarayonida maktabgacha tayyorlov guruh bolalarida emotsional intellektni shakllantirish .	281
Namzabayeva Lola Zakirovna, Malikova Umida Nurliboy qizi	
Sport maktablarida 12–14 yoshli gandbolchilarda to'pni ilish va uzatish texnikasini takomillashtirish metodikasini ishlab chiqish	285
Ismatullayeva Fotima Rustam qizi	

Методология изучения этнопсихологических аспектов понимания долга перед родителями: цели, задачи и гипотезы исследования	289
Эргашев П. С., Азимова Х. А.	
Uzluksiz ta'lim tizimida metakompetensiyalarni rivojlantirish strategiyalari va ularning tasnifi	292
Xurramov Anvar Jumanazarovich	
Fundirlash konsepsiyasi – kelajak pedagoglarining asosiy poydevori	296
G'oyimov Umar Eshmurodovich	
Pedagogik oliy ta'lim muassasalarida qo'llanilayotgan metodik ta'minotning hozirgi holati: tahliliy o'rganish	301
Xujamkulova Nafisa Ruzikulovna	
Pedagogik metod: intellekt xaritalar yordamida lazerlarning amaliyotda qo'llanilish sohalarini vizuallashtirish	307
Olimjonova Nigina Sobirjon qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti guruhlarida rivojlanish markazlarini tashkil etish	312
G. R. Ibragimova, Normamatova Rayhona Alisher qizi	
Pedagogik o'yinlar va interaktiv faoliyatlarning ta'lim jarayonidagi o'rni	317
Qodirova Sevara Shuxratovna	
Shaxs psixikasi rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar	325
Boboyeva Maxsuda Ataxonovna, Rajapboyeva Ozoda Shuxrat qizi, Karimova Malohat O'rinboy qizi	
Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning sifat samaradorligi	329
Hasanova Dilnora Rustam qizi, Ehnazarov Jo'raqul	
Integratsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy sifatlarini shakllantirishning metodik tizimi	333
Boynazarova Munajat	
O'yin faoliyati orqali kasbga yo'naltirish mexanizmlari	337
Allaberdiyeva Kumri Xamrayevna, Toshmurodova Marjona	
Модель методического сопровождения педагогов доо в развитии математической грамотности и логического мышления старших дошкольников на основе игровых технологий	340
Гаухар Джанпеисова	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining baholash malakasini rivojlantirish muammolari va imkoniyatlari	347
Majidova Hilola Eshquvat qizi	
Формирование коммуникативной компетенции студентов на занятиях узбекского и иностранных языков: интегративный подход	351
Турланова Сауле Дадажановна	
Ta'lim jarayonida digital storytelling metodidan foydalanish orqali o'quvchilarning ijodiy yozuv kompetensiyasini shakllantirish	357
Maxsetova Zuxra Torebayevna	
Futbol mashg'ulotlarida kreativ yondashuvlarni qo'llash amaliyoti	361
Karimov Odiljon Baxadirovich	
Oliy ta'limda talabalarining kreativligini rivojlantirishda sun'iy intellektdan foydalanishning nazariy-metodologik asoslari (amaliy matematika yo'nalishi misolida)	364
Samatova Munira Dilshod qizi	
Подготовка к школе как условие развития коммуникативных умений у детей дошкольного возраста с тяжёлыми нарушениями речи	368
Ахмедова З. М., Абдурахмонова М. А.	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini rivojlantiruvchi ta'limni amalga oshirishga talaba motivatsiyaviy-qadriyatli munosabatlari tizimi shakllanganligi darajalari va ularning sifatiy tavsifi	373
Ergasheva Matluba Burxonovna	
Ritmik va ijodiy gimnastika mashqlari orqali bolalarda estetik didni shakllantirish metodlari	378
Kamchiyev Salimberdi Xudayberdiyevich	

Interaktiv ta'lim platformalari asosida informatika va axborot texnologiyalari faniga oid kompetensiyalarni rivojlantirish samaradorligi.....	382
Karimov Feruz Raimovich	
Koxlear implantli bolalar og'zaki nutqini shakllantirishda qo'llaniladigan zamonaviy usullar	386
Mamasiddikova Maftuna Akbarjon qizi	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining media savodxonligini oshirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari.....	389
Masharibova Lobar Rayimberganovna	
Duduqlanuvchi bolalarda verbal muloqot ko'nikmalarini o'yin texnologiyalari asosida rivojlantirish.....	393
Mirtoyeva Shohruza Ibjohimjon qizi	
Maktab voleybol sport to'garaklari mashg'ulotlarida harakatli o'yinlardan foydalanish	396
Ortug'mat Jumanov, Zarina Abdusattarova	
Talabalar mustaqil ta'limini samarali tashkil etish omillari va mexanizmlari.....	400
Raxmatova Nargiza Dolibayevna	
Bola nutqining rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi salbiy va ijobiy muhit omillari. XXI asr taraqqiyotida nutq faoliyatining shakllanishi.....	403
Ro'ziyeva Nozimaxon Oybek qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyalanuvchilarining ijodkorligini ijtimoiy-pedagogik faoliyatda rivojlantirish texnologiyasi.....	406
Sadikova Dilafuz Xusanovna, Butayeva Gavhar Xudoyorovna	
Fan va tabiatni tanishtirish orqali maktabgacha katta yoshdagi bolalarni rivojlantirish usullari	410
Sh. T. Musulmonova	
15-17 yoshgacha bo'lgan kurashchilarni yillik yuklamalarini taqsimlash	413
Qirgiboyev Shaxbozbek Aslidin o'gli, Xamidjonov Muhammadbobir Ulug'bek o'gli	
Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi.....	416
Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	419
Toshpo'latova O'giloy Baxtiyor qizi	
Boshlang'ich ta'limda o'quvchilarni shaxsiy rivojlantirish.....	422
Turdiyeva Raxima Kurbanovna	
Matnli topshiriqlar vositasida ona tili darslarida o'quvchilarning kreativ tafakkurini rivojlantirish	426
Yulbarsov Ochilbek Obidjon o'g'li, Isayeva Gulnur Shakirjanovna	
Методы исследования сенсомоторных эффектов и внимания у детей дошкольного возраста.....	432
Г. С. Алиходжаева	
Роль театрализованной деятельности в формировании представлений о родине у дошкольников .	436
Г. С. Алиходжаева, У. О. Мамадалиева	
Логическое мышление детей 5–7 лет в вариативном дошкольном образовании: нормативные основания и концептуальная модель	440
Г. Э. Джанпеисова, В. В. Горбунова, Э. З. Убайдуллаева	
O'qitishning maqsad va vazifalarini talabalarning bo'lajak pedagogik faoliyatini modellashtirish sifatida ...	444
Murodova Umida Dilmurodovna	
Развитие прагматической компетенции аудирования с помощью инновационных технологий в обучении немецкому языку	449
Саидова Махсудахон Аббасовна	
Развитие профессиональной подготовки будущих воспитателей в системе высшего педагогического образования.....	452
Собирова Пошшаой Эркин кизи	
Современные педагогические концепции и структурные элементы игровых технологий.....	455
Хафизова Машхура Аминовна	
Davolanish ehtiyojiga ega bo'lgan bolalarga tibbiy-psixologik yondashuvlar	458
Po'latxo'jayeva Malika Rustamovna	
Equal Voice in the Classroom: A Gender-Based Approach	463
Gafurova Nodira Ravshanovna	

Matematik tafakkur kompetensiyalarini rivojlantirishda singapur ta'lim modelining innovatsion pedagogik yondashuvlari.....	468
<i>Sanobar Ibragimovna Kenjayeva</i>	
Boshlang'ich sinf mikrodars ishlanmasining texnologik xaritasini yaratish usullari.....	475
<i>Yusupova Gulshiraxan Zinatdinovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	479
<i>Sodiqova Gulbahor G'ofurjon qizi, Abduvohidova Rayhona Nuriddin qizi</i>	
6–7 yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda mantiqiy fikrlashga o'rgatishning ahamiyati	484
<i>Sultonova Sitara Zarif qizi</i>	
Debat texnologiyalari va akademik yozuv ko'nikmalarini rivojlantirish.....	488
<i>Gulamov Shavkat Maxmudovich</i>	
Kognitiv yuk nazariyasi asosida boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'quv jarayonini optimallashtirish	492
<i>G'ulomova Moxinur Inomjon qizi</i>	
Muloqot madaniyati va liderlik ko'nikmalarining shakllanishidagi psixologik-pedagogik omillar	497
<i>Putatova Odinaxon Xamidovna</i>	
Tarbiyaviy ishlarni tashkil etish pedagogik muammo sifatida	501
<i>Qulmatova Xurshida Abdurahmonovna</i>	
O'quvchilarga algebrani o'qitishning dolzarb masalalari.....	504
<i>Qodirova B., Ibragimov N.</i>	
Bo'lajak biologiya o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini takomillashtirish masalalari	509
<i>Axmadjanova Moxiyat Sadriyevna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning elektron ta'lim resurslari va innovatsion dasturlar bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirish.....	513
<i>Sultansaidova Mushtariy Abzalxanovna</i>	
Jo'rg Oruell asarlarida davr va shaxs fojiasi	516
<i>Xatamova Kumush Javxar qizi</i>	
“Tabiiy fanlar” fanini o'qitish texnologiyasini STEAM yondashuvi asosida tuzish metodikasi	519
<i>Imankulov Nurbek Tursunkul o'g'li, Ashirov Shamshidin Annazarovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quv faoliyatiga samarali ta'sir etuvchi irodaviy sifatlar	525
<i>Ma'rufjonova Rohila Lutfulla qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida texnik ijodkorlikni shakllantirishning mazmuni va metodikasi	528
<i>Xudaykulova Saida Zakirovna</i>	
Aqli zaiflik va autizm spektri buzilishining klinik-pedagogik farqlari	533
<i>Zakirova Fozilaxon Zafarjon qizi</i>	
STEAM yondashuvi asosida kreativ fikrlashni shakllantirishning didaktik imkoniyatlari.....	538
<i>Erkinov Ozodbek Faxriddin o'g'li</i>	
Neologizmlar – badiiy matnda uslubiy vosita sifatida	540
<i>Ibragimova Shoira Normuminovna</i>	
Nutq nuqsoniga ega bo'lgan bolalar ota-onalarini logopedik korreksion ishiga jalb etish	543
<i>Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna, Abdullayeva Gulzoda Abdurazzoq qizi</i>	
Rus tili darslarining samaradorligini oshirishda nutqiy kompetensiyani shakllantirishning ilmiy-metodik asoslari.....	546
<i>Jurayeva Nilufar Shovkat qizi</i>	
Autizm spektridagi bolalarda nutqni rivojlantirish uchun sensor integratsiya usullarining ta'sirini o'rganish.....	549
<i>Mo'minova Gulnora Qurvonali qizi</i>	
Yosh taekvondochilarni maxsus mashqlar yordamida kyorugi texnikasini rivojlantirish	552
<i>Sheraliyev Sarvarbek Soxibjon o'g'li</i>	
“Motivatsion yondashuv” hamda “kreativ fikrlash” tushunchalarining mazmun va mohiyati	556
<i>Toshnazarova Mohinur O'sarali qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning muloqot madaniyatini rivojlantirishda kompetensiyaviy yondashuvning o'rni	559
<i>Umarova Feruzabonu Bobir qizi</i>	

Ta'lim falsafasining ijtimoiy-madaniy evolyutsiyasi	562
Uzakova Zahroxon Muhammad Zarif qizi	
Fizika ta'limida ijodiy tafakkurni shakllantirishning innovatsion modeli: muammoli ta'lim va interfaol metodlar asosida kompetensiyaviy yondashuv	565
Yusupov Kodirjan Batirovich	
Игровые проекты как средство обучения предложениям английского языка.....	569
Нуратдинова Наргиза Бахтияровна	
Формирование межкультурной коммуникативной компетенции через изучение речевого этикета в цифровой среде (мессенджеры и социальные сети)	572
Юсупова Сохила Сайфиевна	

JO'RJ ORUELL ASARLARIDA DAVR VA SHAXS FOJIASI

Xatamova Kumush Javxar qizi

O'zbekiston milliy pedagogika universiteti 4-bosqich talabasi

O'zbek tili va adabiyoti fakulteti

Annotatsiya: Mazkur maqolada ingliz yozuvchisi Jo'rgi Oruellning asosiy asarlari – “Hayvonlar xo'jaligi” (1945) va “1984” (1949) romanlari hamda uning publitsistik merosi asosida XX asrning siyosiy va ijtimoiy muhiti shaxs taqdirining shakllanishiga qanday ta'sir ko'rsatgani ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqotda totalitar boshqaruv tizimi, shaxs erkinligi, tarixiy xotira va haqiqat talqini bilan bog'liq masalalar adabiy-badiiy yondashuv asosida o'rganilgan. Shuningdek, yozuvchining hayotiy tajribasi va tarixiy davr sharoitining uning ijodiy qarashlari shakllanishiga ko'rsatgan ta'siri yoritiladi.

Kalit so'zlar: Jo'rgi Oruell, totalitarizm, shaxs taqdiri, dystopiya, XX asr adabiyoti, siyosiy roman.

Abstract: This article analyzes the influence of the political and social environment of the twentieth century on the formation of individual destiny through the major works of the English writer George Orwell, including “Animal Farm” (1945) and “Nineteen Eighty-Four” (1949), as well as his journalistic writings. The study examines issues related to totalitarian governance, individual freedom, historical memory, and the interpretation of truth from a literary and analytical perspective. In addition, the article explores how Orwell's personal life experience and the historical context of his era influenced the development of his literary worldview.

Key words: George Orwell, totalitarianism, individual destiny, dystopia, twentieth-century literature, political novel.

Аннотация: В данной статье на основе основных произведений английского писателя Джорджа Оруэлла – романов “Скотный двор” (1945) и “1984” (1949), а также его публицистического наследия анализируется влияние политической и социальной среды XX века на формирование судьбы личности. В исследовании рассматриваются вопросы тоталитарной системы управления, свободы личности, исторической памяти и интерпретации истины. Кроме того, раскрывается влияние жизненного опыта писателя и исторических условий эпохи на формирование его творческого мировоззрения.

Ключевые слова: Джордж Оруэлл, тоталитаризм, судьба личности, антиутопия, литература XX века, политический роман.

KIRISH

XX asr insoniyat tarixida keskin ijtimoiy-siyosiy jarayonlar va tub o'zgarishlar davri sifatida adabiyot hamda falsafada alohida o'rin egallaydi. Ikki jahon urushi, turli siyosiy mafkuralar o'rtasidagi qarama-qarshiliklar, keng ko'lami ijtimoiy jarayonlar va mafkuraviy kurashlar jamiyat hayoti hamda shaxs taqdiriga sezilarli ta'sir ko'rsatdi. Ushbu murakkab tarixiy sharoitda ko'plab yozuvchilar o'z asarlarida davr muammolari, inson erkinligi va jamiyat taraqqiyoti masalalarini badiiy jihatdan yoritishga intildilar. Ana shunday ijodkorlardan biri ingliz yozuvchisi Jo'rgi Oruell (haqiqiy ismi – Erik Artur Bler, 1903–1950) hisoblanadi.

Oruell nafaqat iste'dodli adib, balki chuqur ijtimoiy-siyosiy tafakkurga ega mutafakkir sifatida ham e'tirof etiladi. U o'z asarlarida shaxs erkinligi, jamiyatdagi mafkuraviy ta'sir mexanizmlari hamda insonning ma'naviy qadriyatlari bilan bog'liq muammolarni badiiy va falsafiy yondashuv asosida tasvirlaydi. Yozuvchining asarlari bugungi kunda ham o'z dolzarbligini saqlab qolgan, chunki ularda yoritilgan ijtimoiy-siyosiy jarayonlar va insoniy qadriyatlar masalasi turli davrlarda ham muhim ahamiyat kasb etib kelmoqda.

Mazkur maqolaning maqsadi – Jo'rgi Oruellning badiiy va publitsistik merosida davr va shaxs masalasining badiiy talqinini kompleks tarzda tadqiq etish, yozuvchining hayotiy tajribasi uning ijodiy qarashlari shakllanishiga qanday ta'sir ko'rsatganini aniqlash hamda asarlarida aks etgan falsafiy va ma'naviy g'oyalarni ilmiy jihatdan tahlil qilishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Jo'rg Oruell ijodi XX asr siyosiy va ijtimoiy jarayonlarini badiiy jihatdan tahlil qilishda muhim manbalardan biri hisoblanadi. Oruellning "Animal Farm" (1945) va "Nineteen Eighty-Four" (1949) asarlarida jamiyatdagi boshqaruv tizimlari, mafkuraviy nazorat hamda shaxs erkinligi bilan bog'liq masalalar chuqur badiiy talqin etilgan. Shuningdek, yozuvchining "Homage to Catalonia" asarida Ispaniya fuqarolar urushi voqealari misolida siyosiy qarama-qarshiliklar va mafkuraviy kurashlarning shaxs taqdiriga ta'siri yoritiladi. Oruellning "Politics and the English Language" hamda "The Prevention of Literature" kabi publitsistik ishlari esa siyosiy nutq, propaganda va mafkuraviy ta'sirning jamiyat ongiga ta'sirini tahlil qilishga bag'ishlangan.

Xorijiy tadqiqotchilar ham Oruell merosini turli ilmiy yondashuvlar asosida o'rganib kelganlar. Jumladan, B. Crick Oruell hayoti va ijodini tarixiy-biografik yondashuv asosida tahlil qilib, yozuvchining siyosiy qarashlari uning adabiy konsepsiyasiga muhim ta'sir ko'rsatganini ta'kidlaydi. P. Davison esa Oruell ijodini XX asr siyosiy adabiyotining muhim namunalaridan biri sifatida baholab, undagi dystopik tasvirlar zamonaviy jamiyat rivoji uchun muhim nazariy xulosalar berishini qayd etadi. J. Rodden va H. Bloom tadqiqotlarida esa Oruell asarlarining siyosiy-falsafiy mazmuni, shaxs va hokimiyat o'rtasidagi munosabatlarning badiiy ifodasi keng ilmiy tahlil qilingan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda Jo'rg Oruell asarlarida davr va shaxs masalasining badiiy aks etishini o'rganish maqsadida bir qator ilmiy usullardan foydalanildi. Jumladan, adabiy-tahliliy metod yordamida yozuvchining "Animal Farm" (1945) va "Nineteen Eighty-Four" (1949) asarlarining g'oyaviy-badiiy mazmuni tahlil qilindi. Tarixiy-biografik yondashuv orqali Jo'rg Oruell hayoti hamda u yashagan davrning ijtimoiy-siyosiy sharoitlari uning ijodiy qarashlari shakllanishiga qanday ta'sir ko'rsatgani o'rganildi.

Shuningdek, qiyosiy va interpretativ tahlil usullari asosida asarlarda tasvirlangan badiiy obrazlar, ijtimoiy-siyosiy g'oyalar hamda shaxs erkinligi bilan bog'liq masalalar ilmiy jihatdan tahlil qilindi. Mazkur metodologik yondashuvlar Oruell ijodida davr va shaxs o'rtasidagi murakkab munosabatlarni yanada chuqurroq ochib berish imkonini beradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Oruellning ijodiy dunyoqarashi uning shaxsiy hayot yo'li bilan uzviy bog'liq. U Britaniya mustamlakasi bo'lgan Hindistonda tavallud topgan. Otasi mustamlaka ma'muriy xizmatida faoliyat yuritgan. Kambag'al amaldor oilasida voyaga yetgan Oruell Eton kollejida ta'lim oldi, biroq imtiyozli ijtimoiy qatlam vakillari bilan yaqin aloqalar o'rnatish imkoniyati cheklangan edi. Bu holat unga jamiyatdagi ijtimoiy tabaqalanishni kuzatuvchi nuqtayi nazardan anglash imkonini berdi. Keyinchalik u Birmada imperiya politsiyasi xizmatida ishladi. Ushbu faoliyat davomida mustamlakachilik siyosatining murakkab jihatlarini ko'rgan Oruell xizmatdan iste'foga chiqdi.

Parij va Londonda qiyin ijtimoiy sharoitlarda yashashi, Ispaniya fuqarolar urushi davrida fashizmga qarshi kurashda ishtirok etishi hamda siyosiy qarama-qarshiliklarni bevosita kuzatishi uning dunyoqarashiga sezilarli ta'sir ko'rsatdi. Bu tajribalar yozuvchida shaxs erkinligi va demokratik qadriyatlarga nisbatan mustahkam e'tiqod shakllanishiga xizmat qildi. Ispaniyadan qaytgach yozilgan "Homage to Catalonia" ("Kataloniyaga bag'ishlangan xotiralar", 1938) asari yozuvchining shaxsiy kechinmalari bilan siyosiy tahlilni uyg'unlashtirgan muhim hujjatli asar sifatida baholanadi.

Shu tariqa, Oruell o'z davrining murakkab ijtimoiy-siyosiy jarayonlarini bevosita boshdan kechirgan ijodkor sifatida shakllandi. Bu tajriba uning ijodini nazariy mulohazalar maydonigagina emas, balki real hayotda kuza-tilgan voqealarning badiiy talqiniga asoslangan ijodiy yo'nalish sifatida belgiladi.

"Animal Farm" (1945) asari Oruellning keng ommaga tanilishiga sabab bo'lgan muhim asarlaridan biridir. Tashqi ko'rinishda bolalar adabiyotiga o'xshash bo'lgan ushbu allegorik novella aslida XX asr siyosiy jarayonlarini ramziy shaklda yoritadi. Ferma hayvonlarining egalari hukmronligiga qarshi qo'zg'oloni, yangi tuzumning dastlab adolatli boshqaruvni va'da qilishi, keyinchalik esa hokimiyatning ayrim guruhlar qo'lida jamlanishi jarayoni jamiyat rivojida murakkab jarayonlarning badiiy ifodasi sifatida talqin qilinadi.

Asarning muhim jihatlaridan biri shaxsning ommaviy axborot va tarixiy talqinlar ta'sirida qanday shakllanishini ko'rsatishidir. Asarda ayrim qahramonlar tarixiy voqealarni qayta talqin qiladi va jamiyat xotirasini o'zgartirishga harakat qiladi. Mashhur ibora – "Barcha hayvonlar tengdir, ammo ba'zi hayvonlar tengroqdir" – hokimiyat va tenglik tushunchalarining murakkab talqinini ifodalovchi ramziy g'oya sifatida talqin qilinadi.

Ot Bokser obrazi asardagi eng ta'sirchan obrazlardan biridir. U mehnatsevar, sadoqatli va fidoyi qahramon sifatida tasvirlanadi. Bokser obrazi orqali yozuvchi jamiyatdagi sadoqat, mehnat va ishonch kabi qadriyatlarining murakkab ijtimoiy jarayonlar bilan qanday bog'liq ekanini ko'rsatadi. Bu obraz shaxs va jamiyat o'rtasidagi munosabatlarning badiiy talqinini yanada chuqurlashtiradi.

Oruellning eng mashhur asarlaridan biri "Nineteen Eighty-Four" (1949) romani hisoblanadi. Ushbu asar shaxs va hokimiyat o'rtasidagi murakkab munosabatlarni badiiy jihatdan chuqur tahlil qilgan dystopik roman

sifatida e'tirof etiladi. Roman yozuvchi hayotining so'nggi yillarida yaratilgan bo'lib, unda Okeaniya davlatidagi Winston Smit hayoti tasvirlanadi. Asarning asosiy g'oyasi shaxsning ichki mustaqilligi va haqiqatga intilishi masalalarini badiiy talqin qilishdan iborat.

Roman bir necha muhim g'oyaviy qatlamlardan iborat. Birinchidan, til masalasi – “Newspeak” (yangi til) tizimi orqali jamiyat tafakkuriga ta'sir ko'rsatish g'oyasi yoritiladi. Til imkoniyatlarining cheklanishi fikr erkinligiga ham ta'sir ko'rsatishi mumkinligi badiiy tarzda ifodalanadi. Ikkinchidan, tarix talqini masalasi ko'tariladi. Asarda Haqiqat vazirligi tomonidan o'tmish voqealarining qayta talqin qilinishi jamiyat xotirasining shakllanish jarayonini ko'rsatadi.

Shuningdek, romanda shaxsiy his-tuyg'ular va ijtimoiy nazorat o'rtasidagi murakkab munosabatlar ham tasvirlanadi. Winston Smit va Juliya o'rtasidagi munosabatlar orqali shaxsiy hayot, his-tuyg'ular va jamiyat nazorati o'rtasidagi muvozanat masalasi yoritiladi. Roman yakunida qahramonning ichki dunyosidagi o'zgarishlar shaxs ruhiyati va ijtimoiy tizim o'rtasidagi murakkab jarayonlarni badiiy tarzda ifodalaydi.

Orell badiiy asarlari bilan bir qatorda publitsistik faoliyati orqali ham davr muammolarini chuqur tahlil qilgan. Uning “Politics and the English Language” (1946) va “The Prevention of Literature” (1946) esselari til, siyosat va adabiyot o'rtasidagi o'zaro aloqalarni yoritishga bag'ishlangan. Ushbu asarlarda tilning jamiyat tafakkuri va siyosiy jarayonlarga ta'siri masalasi tahlil qilinadi.

Yozuvchining fikricha, adabiy ijod insonning shaxsiy kuzatuv va his-tuyg'ulariga asoslanadi. Shu sababli ijod erkinligi va fikr mustaqilligi adabiyot rivojining muhim shartlaridan biri hisoblanadi. Orell turli tarixiy jarayonlarni kuzatish orqali mafkuraviy bosim mavjud bo'lgan jamiyatlarda ijodiy erkinlik masalasi murakkablashishini ta'kidlagan.

Shu tariqa, Orell ijodida shaxs masalasi nafaqat siyosiy, balki falsafiy va epistemologik jihatdan ham talqin qilinadi. Insonning haqiqatni anglash va o'z kuzatuvlariga tayanish huquqi jamiyatning ma'naviy rivojida muhim ahamiyat kasb etadi. Orell asarlari ana shu g'oyalarni badiiy shaklda ifodalagan muhim adabiy meros sifatida baholanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Jo'rg Orell asarlarida davr va shaxs masalasi bir necha o'zaro bog'liq qatlamlarda namoyon bo'ladi:

Birinchi qatlam – tarixiy qatlam bo'lib, unda XX asr ijtimoiy-siyosiy jarayonlari shaxs erkinligi, haqiqat va insoniy qadriyatlar bilan bog'liq muammolarni shakllantirgan davr sifatida talqin qilinadi.

Ikkinchi qatlam – siyosiy-falsafiy qatlam bo'lib, unda turli davr va siyosiy tuzumlarda hokimiyat va shaxs o'rtasidagi munosabatlar, jamiyat boshqaruvi hamda inson erkinligi masalalari badiiy va falsafiy jihatdan yoritiladi.

Uchinchi qatlam – shaxsiy qatlam bo'lib, unda Orellning hayotiy tajribasi, tarixiy voqealarni bevosita kuzatishi va ular asosida shakllangan ijodiy qarashlari muhim ahamiyat kasb etadi.

“Animal Farm” asaridagi Bokser obrazi hamda “Nineteen Eighty-Four” romanidagi Winston Smit qahramoni shaxs va jamiyat o'rtasidagi murakkab munosabatlarni ifodalovchi badiiy obrazlar sifatida namoyon bo'ladi. Ushbu obrazlar orqali yozuvchi jamiyat taraqqiyoti jarayonida shaxs erkinligi, haqiqat talqini va ijtimoiy qadriyatlarning ahamiyatini badiiy jihatdan yoritadi. Orell asarlari o'quvchini shaxs erkinligi, haqiqat va tarixiy xotira kabi muhim masalalar haqida chuqurroq mulohaza yuritishga undaydi.

Orell asarlari bugungi kunda ham o'z dolzarbligini saqlab qolgan. Chunki ular nafaqat muayyan tarixiy davrni aks ettiradi, balki turli davrlarda uchrashi mumkin bo'lgan ijtimoiy jarayonlarni badiiy va falsafiy jihatdan teran ifodalaydi. Shu sababli Orell ijodi XX asr adabiyoti doirasidan tashqariga chiqib, umumjahon adabiy merosining muhim qismi sifatida e'tirof etiladi.

Jo'rg Orell asarlarida ko'tarilgan shaxs erkinligi, haqiqat va til masalalarini chuqurroq o'rganish zamonaviy jamiyat uchun muhim ilmiy ahamiyatga ega. Shu bois Orell ijodini adabiyotshunoslik, siyosatshunoslik va falsafa nuqtayi nazaridan kompleks tarzda tadqiq etish maqsadga muvofiqdir. Shuningdek, uning asarlarini oliy ta'lim muassasalarida siyosiy adabiyot va dystopik romanlar misolida tahlil qilish yosh avlodga tanqidiy fikrlash, ijtimoiy ong va erkinlik qadriyatlarini shakllantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Orwell, G. Nineteen Eighty-Four. – London: Secker & Warburg, 1949.
2. Orwell, G. Animal Farm. – London: Secker & Warburg, 1945.
3. Orwell, G. Homage to Catalonia. – London: Secker & Warburg, 1938.
4. Orwell, G. “Politics and the English Language” // Horizon, 1946.
5. Orwell, G. “The Prevention of Literature” // Polemic, 1946.
6. Crick, B. George Orwell: A Life. – Boston: Little, Brown, 1980.
7. Davison, P. George Orwell: A Literary Life. – New York: St. Martin's Press, 1996.
8. Rodden, J. The Politics of Literary Reputation. – New York: Oxford University Press, 1989.
9. Bloom, H. (ed.) George Orwell. – New York: Chelsea House, 1987.
10. Gardner, A. George Orwell. – Boston: Twayne Publishers, 1987.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.